

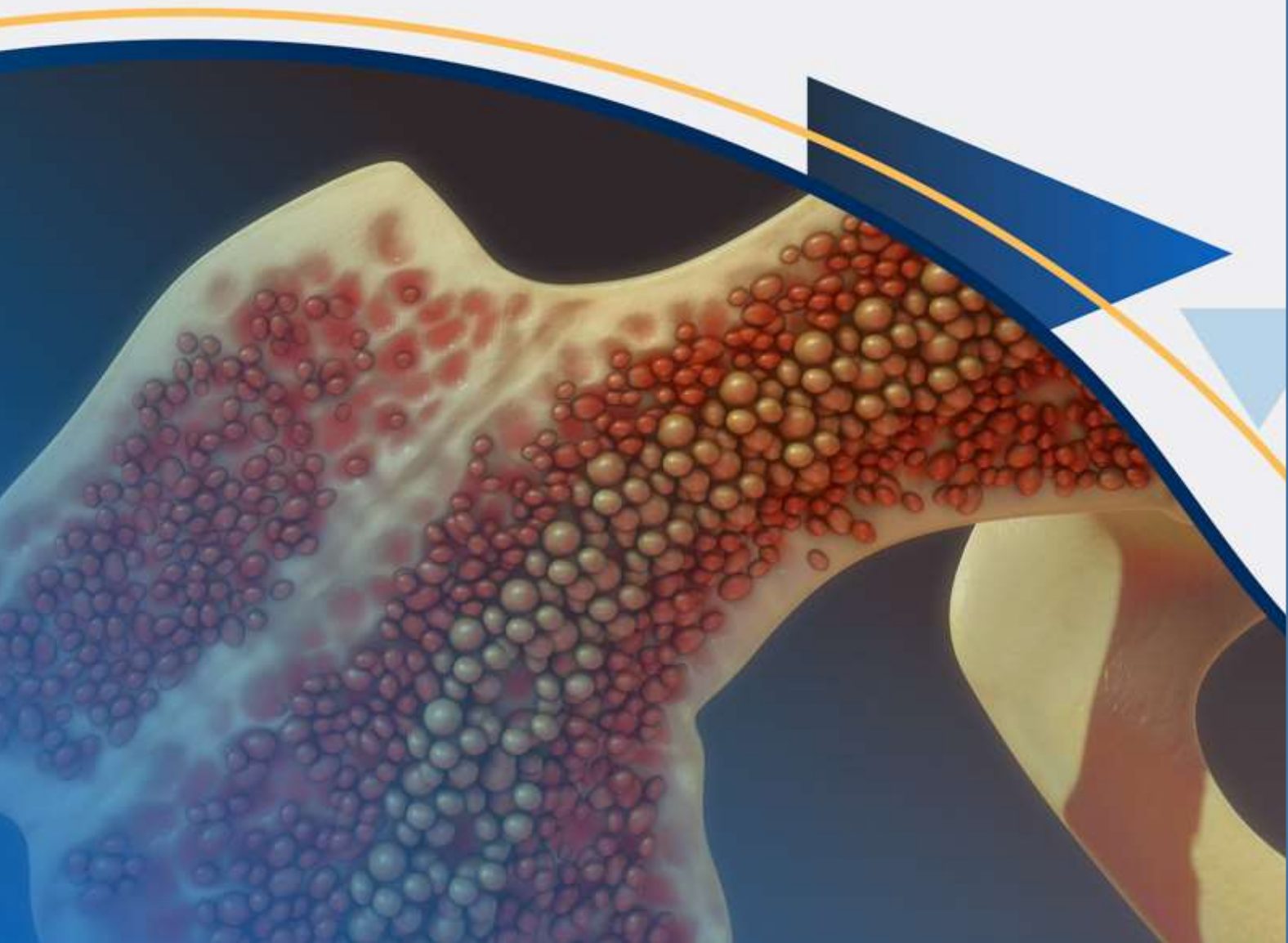
ابر حامی

آگاهی، بهبودی، رشد؛
برای همزیستان سرطان

آموزش‌های عمومی سامانه ابر حامی
www.abrhami.ir

عوارض جانبی پیوند مغزاستخوان

عوارض جانبی پیوند مغز استخوان (پیوند سلول‌های بنیادی)

پیوند، **مغز استخوان** درمانی است که در طی آن، مغز استخوان شما را با سلول‌های بنیادی مغز استخوانی سالم، جایگزین می‌کند. به این درمان، پیوند سلول‌های بنیادی یا به طور خاص‌تر، پیوند سلول‌های بنیادی خون‌ساز نیز می‌گویند. این نوع پیوند می‌تواند انواع خاصی از سرطان و سایر بیماری‌هایی که بر مغز استخوان تأثیر می‌گذارند را درمان کند و مانند دیگر درمان‌های مورد استفاده برای سرطان، می‌تواند عوارض جانبی ایجاد کند. عوارض برای هر شخص متفاوت است و به نوع پیوندی که دریافت می‌کنید، سلامت عمومی شما و سایر عوامل بستگی دارد.

توصیه می‌شود، قبل از شروع فرایند پیوند، با تیم مراقبت از سرطان خود در مورد عوارض جانبی احتمالی صحبت کنید. این موضوع شامل عوارض جانبی کوتاه‌مدتی می‌شود که انتظار می‌رود با گذشت زمان از بین بروند، و همچنین عوارض جانبی که ممکن است دیرتر رخ دهند، طولانی‌تر شوند یا دائمی باشند. آگاهی از عوارض، کمک می‌کند در صورت بروز عارضه جانبی، احساس آمادگی و حمایت بیشتری داشته باشید.

با تیم مراقبت از سرطان خود، به طور منظم، در مورد علائم یا عوارض جانبی که در طول فرایند پیوند و بهبودی تجربه می‌کنید، صحبت کنید. این گفتگو، شامل شرایطی است که یک عارضه جانبی شدیدتر شود، یا مشکل جدیدی ظاهر شود. مدیریت عوارض جانبی، بخش مهمی از روند مراقبت و درمان سرطان است و به طور ویژه در طول پیوند اهمیت دارد. این نوع از مراقبت را، **مراقبت تسکینی یا حمایتی** می‌نامند. مراقبت‌های تسکینی، می‌تواند به افراد مبتلا به هر مرحله از سرطان کمک کند تا احساس بهتری داشته باشند.

انواع مختلفی از پیوند مغز استخوان وجود دارد و عوارض جانبی آن می‌تواند متفاوت باشد. عوارض جانبی پیوند اتولوگ و پیوند آلوژنیک در زیر شرح داده شده است.

عوارض پیوند مغز استخوان اتولوگ (AUTO) (Autologous) چیست؟

پیوند مغز استخوان اتولوگ، پیوند خودکار یا نجات سلول‌های بنیادی نیز نامیده می‌شود. در طول پیوند، AUTO سلول‌های بنیادی، قبل از شیمی‌درمانی با دوز بالا، از بدن شما خارج می‌شود. درمان فشرده که می‌تواند شامل پرتودرمانی نیز باشد، به سلول‌های بنیادی شما آسیب می‌رساند. سپس، سلول‌های بنیادی سالم، به بدن شما بازگردانده می‌شوند تا سلول‌های آسیب‌دیده توسط درمان را «جایگزین» کنند.

بسیاری از عوارض جانبی پیوند اتولوگ، مشابه **عوارض جانبی رایج شیمی‌درمانی** و **پرتودرمانی** است جدی‌ترین عارضه جانبی، خطر بالای عفونت، ناشی از سطوح پایین گلبول‌های سفید خون است.

عفونت. شیمی‌درمانی و برخی درمان‌های دیگر، سیستم مبارزه با عفونت بدن که سیستم ایمنی نامیده می‌شود را، ضعیف می‌کند. این شرایط، به‌ویژه، در مورد درمان انجام شده برای پیوند مغز استخوان/سلول بنیادی صادق است، زیرا مغز استخوان، بخشی از سیستم ایمنی است. هنگامی که سیستم ایمنی ضعیف می‌شود، بدن نمی‌تواند از خود در برابر میکروب‌ها محافظت کند. بیشتر این میکروب‌ها از قبل در بدن وجود دارند. اگر سیستم ایمنی قوی باشد، میکروب‌ها شما را بیمار نمی‌کنند. اما پس از پیوند، میکروب‌ها می‌توانند باعث عفونت شوند. خوشبختانه اکثر این عفونت‌ها به‌راحتی با آنتی‌بیوتیک قابل‌درمان هستند.

حدود دو هفته پس از انجام پیوند، سیستم ایمنی شروع به بهبود می‌کند. در چند هفته اول پس از پیوند، بیشترین خطر عفونت وجود دارد، اما همچنان تا یک سال یا بیشتر پس از پیوند، در معرض خطر بالای عفونت خواهید بود. تیم مراقبت از سرطان با شما در مورد راه‌هایی برای کاهش خطر ابتلا به عفونت در طول بهبودی، صحبت می‌کند. درباره **عفونت‌ها به‌عنوان یک عارضه جانبی درمان سرطان بیشتر بدانید**

برخی عوارض جانبی فوری پیوند اتولوگ

عوارض جانبی زیر می‌تواند بلافاصله پس از دوزهای بالای شیمی‌درمانی مورد استفاده برای پیوندهای خودکار ایجاد شود:

- تهوع و استفراغ
- زخم‌های دهان، کاهش اشتها و تغییرات چشایی
- خستگی
- ریزش مو
- سطوح پایین پلاکت‌ها، لخته‌شدن خون راسختر می‌کند
- سطوح پایین گلبول‌های قرمز خون، باعث کم‌خونی می‌شود
- اسهال
- کاهش وزن

عوارض جانبی بلندمدت پیوند اتولوگ .

برخی از عوارض جانبی پیوند، ماه‌ها یا سال‌ها بعد بروز می‌یابند. برخی از عوارض می‌تواند شامل موارد زیر باشد:

- ناباروری در زنان و مردان
- آب‌مروارید، نوعی بیماری چشم که باعث تاری دید می‌شود
- مشکلات سلامت جنسی
- یائسگی زودرس
- مشکلات تیروئید
- آسیب ریه
- آسیب استخوان
- ایجاد نوع دیگری از سرطان

عوارض پیوند آلوژنیک (Allogenic) چیست؟

پیوند آلوژنیک، پیوند ALLO نیز نامیده می‌شود. در پیوند ALLO، سلول‌های جایگزین از شخص دیگری به نام اهداکننده می‌آیند. پس از یک دور شیمی‌درمانی و گاهی پرتودرمانی، سلول‌های سالم اهداکننده را دریافت خواهید کرد.

عوارض جانبی پیوند ALLO مشابه **عوارض جانبی رایج شیمی‌درمانی و پرتودرمانی است**. و شامل خطر بالای عفونت می‌شود. شما همچنین در معرض خطر عوارض جانبی ناشی از داشتن سلول‌های بنیادی فرد دیگری هستید، از جمله خطر بیماری پیوند در مقابل میزبان (graft-versus-host disease GVHD)؛ به زیر مراجعه کنید). بسیاری از افراد همچنین دارای "اثر پیوند در مقابل سلول سرطانی" همراه با GVHD هستند.

این عارضه، ناشی از آن است که سلول‌های بنیادی جدید، سلول‌های سرطانی که هنوز در بدن هستند را، شناسایی کرده و از بین می‌برند. این فرایند، روش اصلی پیوند آلوژنیک، برای درمان سرطان‌هایی مانند لوسمی است.

عفونت. پس از پیوند آلوژنیک، شیمی‌درمانی، با یا بدون پرتودرمانی یا سایر داروها، دریافت می‌کنید تا سیستم ایمنی بدن، سلول‌های اهدایی جدید را تخریب نکند. این درمان‌ها بر سیستم ایمنی تأثیر می‌گذارند و خطر عفونت را افزایش می‌دهند. سیستم ایمنی ضعیف احتمال ابتلا به عفونت‌ها را افزایش می‌دهد.

در هفته‌های ابتدایی پس از دریافت سلول‌های اهداکننده، در معرض بیشترین خطر عفونت هستید. این خطر، باگذشت زمان کاهش می‌یابد، اما کاهش خطر عفونت، بخش مهمی از روند بهبودی طولانی‌مدت شما، است.

بیماری پیوند در برابر میزبان (GVHD) گاهی اوقات سلول‌های اهدا شده، می‌توانند به بدن شما حمله کنند و باعث التهاب شوند. این حالت، عارضه جانبی خاص پیوند آلوژنیک به نام بیماری پیوند در برابر میزبان است. حتی اگر اهداکننده ۱۰۰٪ مطابقت داشته باشد، همچنان احتمال بروز بیماری پیوند در برابر میزبان، وجود دارد و برای جلوگیری از آن، می‌توانید دارو مصرف کنید. اگر همچنان بیماری پیوند در برابر میزبان را تجربه می‌کنید، پزشک داروهای بیشتری برای مدیریت این بیماری به شما می‌دهد. بیماری پیوند در برابر میزبان در برخی موارد می‌تواند برای زندگی تهدیدکننده باشد.

دو نوع بیماری پیوند در برابر میزبان وجود دارد: حاد و مزمن. هر دو نوع می‌توانند از خفیف تا شدید متغیر باشند.

بیماری پیوند در برابر میزبان (GVHD) حاد چیست؟

این نوع از GVHD در سه ماه اول پس از پیوند آلوژنیک اتفاق می‌افتد. اغلب، پوست، روده و کبد را درگیر می‌کند. می‌تواند باعث بثورات، اسهال و یرقان شود. یرقان، مشکلی در کبد است که باعث زرد شدن پوست و سفیدی چشم می‌شود.

درمان GVHD حاد، مسدودکردن سلول‌های T است. سلول‌های T، گلبول‌های سفید خونی هستند که به سیستم ایمنی بدن در مبارزه با عفونت‌ها کمک می‌کنند. مسدودکردن آنها، از حمله سیستم ایمنی پیوندی به سلول‌های بدن شما جلوگیری می‌کند.

GVHD مزمن چیست؟

GVHD مزمن، معمولاً بیش از سه ماه پس از پیوند آلوژنیک ایجاد می‌شود. ممکن است برای چند ماه یا برای تمام عمر، ادامه یابد.

GVHD مزمن، ممکن است علائمی ایجاد کند یا نیاز به درمان داشته باشد. ممکن است برای مشکلات خاصی نیاز به درمان داشته باشید. برخی از مشکلات رایج GVHD مزمن عبارت‌اند از:

- خشکی چشم
- [دهان خشک](#)

- تحریک کبد
- تغییرات پوستی، از جمله اسکلرودرمی، شرایطی که پوست شما، بخشی از توانایی کشسانی خود را از دست می‌دهد

- [درد مفاصل](#)

- [درد عضلانی](#)

- [کاهش وزن](#)

- عفونت‌ها

- [مشکلات تنفسی](#)

داروهای زیر، برای درمان بیماری مزمن پیوند در برابر میزبان، توسط سازمان غذا و داروی ایالات متحده (FDA) تأیید شده است.

- روکسولیتینیب (جاکاوی) در بزرگسالان و کودکان ۱۲ سال و بالاتر پس از دریافت یک درمان یا بیشتر، تحت درمان سیستمیک
- ایبروتینیب (ایمبروویکا) در کودکان اساله و بالاتر پس از دریافت یک درمان یا بیشتر، تحت درمان سیستمیک

GVHD مزمن را می‌توان با داروهایی به نام کورتیکواستروئیدها درمان کرد. اگر مؤثر نبود، ممکن است از داروهای دیگری برای کاهش فعالیت سیستم ایمنی استفاده شود.

سایر عوارض جانبی فوری

عوارض جانبی که می‌تواند بلافاصله پس از دوزهای بالای شیمی‌درمانی مورد استفاده برای پیوند آلوژنیک ایجاد شود، شامل موارد زیر است:

- [تهوع و استفراغ](#)

- [زخم های دهان، کاهش اشتها و تغییرات چشایی](#)

- [خستگی](#)

- [ریزش مو](#)

- سطوح پایین پلاکت‌ها، لخته‌شدن خون راسخت‌تر می‌کند
- سطوح پایین گلبول‌های قرمز خون، باعث کم‌خونی می‌شود
- اسهال
- کاهش وزن

عوارض جانبی بلندمدت.

برخی از عوارض جانبی پیوند ممکن است ماه‌ها یا سال‌ها بعد رخ دهد. این موارد می‌تواند شامل موارد زیر باشد:

- ناباروری، برای زنان و مردان
- آب‌مروارید، بیماری چشم که باعث تاری دید می‌شود
- مشکلات سلامت جنسی
- یائسگی زودرس
- مشکلات تیروئید
- آسیب ریه
- آسیب استخوان
- تجربه نوع دیگری از سرطان

افرادی که قبل از پیوند، شیمی‌درمانی کمتری دریافت می‌کنند، اثرات فیزیکی طولانی‌مدت کمتری دارند. با تیم مراقبت از سرطان خود در مورد عوارض جانبی احتمالی پیوند مغز استخوان و همچنین علائمی که باید مراقب آنها باشید، صحبت کنید. آنها می‌توانند به سؤالات شما پاسخ دهند و برنامه‌ای برای مدیریت عوارض جانبی کوتاه‌مدت و بلندمدت تنظیم کنند.

مقابله با اثرات عاطفی پیوند مغز استخوان / سلول‌های بنیادی

پیوند مغز استخوان یک فرآیند پزشکی طولانی‌مدت است و بسیاری از افراد در طول درمان و بهبودی پس از آن، چالش‌های عاطفی و اجتماعی مختلفی را تجربه می‌کنند. این چالش‌ها می‌تواند شامل اضطراب و افسردگی باشد همچنین می‌تواند شامل عدم اطمینان و استرس ناشی از سرطان، تغییر خودانگاره، تغییر در روابط با عزیزان احساس انزوا، غم و اندوه ناشی از سرطان و درمان آن باشد.

حتماً احساسات خود را با تیم مراقبت از سرطان خود، در میان بگذارید. آنها می‌خواهند بدانند در حین و بعد از پیوند چه احساسی دارید. راه‌های زیادی برای کمک به سلامت روانی شما در این دوران استرس‌زا وجود دارد، از جمله مشاوره، پیوستن به یک گروه حمایتی، روزنامه‌نگاری، هنر درمانی ذهن‌آگاهی و مدیتیشن.

سؤالاتی که باید از تیم مراقبت از سرطان پرسید

مهم است که اغلب با تیم مراقبت از سرطان خود، در مورد انواع مختلف عوارض جانبی، قبل، حین و بعد از پیوند صحبت کنید. این گفتگو به شما کمک می‌کند تا آگاه‌تر شوید و در مورد درمان و مراقبت، تصمیم‌گیری کنید. در ادامه چند سؤال پیشنهادی، وجود دارد.

- چه آزمایش‌هایی قبل از شروع فرایند پیوند، برای بررسی سلامت عمومی من انجام می‌شود؟
- چه زمانی ممکن است در طول این فرایند عوارض جانبی را تجربه کنم؟
- چه عوارض جانبی خاصی در این نوع پیوند رایج است؟ چگونه می‌توان هر یک را مدیریت کرد یا تسکین داد؟
- در صورت بروز عوارض جانبی ناشی از پیوند، با چه کسی تماس بگیرم؟
- به دنبال چه علائمی از عفونت باشم؟
- چه اقدامات احتیاطی برای جلوگیری از عفونت باید رعایت کنم؟ برای چه مدت؟
- چه عوارض جانبی را باید فوراً به تیم مراقبت از سرطان خود اطلاع دهم؟
- اگر پیوند آلوژنیک داشته باشم، آیا دارویی برای جلوگیری از پیوند در برابر میزبان (GVHD) مصرف خواهم کرد؟
- اگر من پیوند آلوژنیک داشته باشم، علائمی از GVHD که باید مراقب آنها باشم، چیست؟
- در آینده به چه آزمایش‌هایی نیاز خواهم داشت؟ چند وقت یکبار باید آزمایش‌ها تکرار شود؟
- عوارض احتمالی بلندمدت پیوند چیست؟ چگونه می‌توان آنها را مدیریت کرد یا تسکین داد؟
- پیوند، چه تأثیری بر زندگی روزمره من خواهد داشت؟ آیا می‌توانم کار کنم؟ آیا می‌توانم ورزش کنم و فعالیت‌های منظم انجام دهم؟ یا، چه زمانی می‌توانم این فعالیت‌ها را در حین بهبودی دوباره شروع کنم؟
- آیا انجام پیوند بر زندگی جنسی من تأثیر می‌گذارد؟ اگر چنین است، چگونه و برای چه مدت؟

- آیا انجام این پیوند بر توانایی من برای داشتن فرزند در آینده تأثیر می‌گذارد؟ اگر بله آیا می‌توانید قبل از شروع درمان مرا به متخصص باروری ارجاع دهید؟
- چرا تغذیه در حین و بعد از پیوند مهم است؟ آیا باید با یک متخصص تغذیه متخصص در انکولوژی ملاقات کنم؟
- با چه کسی می‌توانم در مورد اثرات عاطفی سرطان و این درمان صحبت کنم؟
- چه کاری می‌توانم در خانه انجام دهم تا سلامت خود را تا حد امکان حفظ کنم؟

منابع مرتبط

پیوند مغز استخوان (پیوند سلول های بنیادی (چیست؟

منابع پیوند مغز استخوان/ سلول‌های بنیادی

مقابله با ترس از عوارض جانبی مرتبط با درمان

بقا

پیوند مغز استخوان و بزرگسالان مسن